

Sara Ahmed

**TUNTEIDEN
KULTTUURIPOLITIIKKA**

Suomentanut Elina Halttunen-Riikonen

Tämä on näyte.
Osta koko teos osoitteesta netn.fi.

niin & näin
Tampere 2018

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

Cultural Politics of Emotion

© 2004 by Sara Ahmed

SUOMENNOS

© Elina Halttunen-Riikonen & Eurooppalaisen filosofian seura ry

ISBN-NUMERO

978-952-7189-20-7

KANSI

Jenna Kunnas

TAITTO

Susanna Laurola

PAINOTYÖ

Tallinnan kirjapaino-osakeyhtiö,

Tallinna 2018

KUSTANTAJA

Eurooppalaisen filosofian seura ry

FILI
FINNISH LITERATURE FOUNDATION

FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus
on tukenut tämän kirjan kääntämistä

SISÄLLYS

	KIITOKSET	7
JOHDANTO:	TUNNE TIESI	9
LUKU 1:	KONTINGENTTI KIPU.	31
LUKU 2:	VIHA JÄRJESTÄYTYY	58
LUKU 3:	PELON AFFEKTIIVINEN POLITIIKKA	83
LUKU 4:	INHON PERFORMATIIVISUUS.	108
LUKU 5:	HÄPEÄ TOISTEN EDESSÄ	133
LUKU 6:	RAKKAUDEN NIMISSÄ	160
LUKU 7:	QUEERIT TUNTEET	188
LUKU 8:	FEMINISTINEN SITOUTUMINEN	219
LOPUKSI:	OIKEUDENMUKAISET TUNTEET	249
	VIITTEET.	266
	KIRJALLISUUS	299

JOHDANTO

TUNNE TIESI

”Laittomien maahanmuuttajien ja valeturvapaikanhakijoiden laumat tunkeutuvat Britanniaan keinoja kaihtamatta vuoden joka ikisenä päivänä. Miksi? Britannia on heille pelkkä helppo saalis, jonka tarjoamien mukavuuksien ja vastikkeettomien tukien perässä he ovat. SINÄ, brittiläinen veronmaksaja, kustannat tämän kaiken!”

Brittiläisen National Front -puolueen mainos⁶

Miten kansakuntaa aletaan ajatella ”helppona saalina” (*soft touch*)? Kuinka helppoudesta tulee ”olemisen” tapa tai kansallinen piirre? Tutkin tässä kirjassa työtä, jota tunteet tekevät muokatussa yksilöiden ja kollektiivisten ruumiiden ”pintoja”. Kosketukset objekteihin ja toisiin ihmisiin antavat ruumiille muodon. Luen analyysissäni julkisuudessa kiertäneitä tekstejä, joissa subjektit jaetaan yhteisöihin määrittämällä ”toiset” tunteidemme ”alkuperäksi”. National Frontin mainoksessa laittomiksi maahanmuuttajiksi ja valeturvapaikanhakijoiksi nimetyt ”toiset” uhkaavat ottaa valtaansa ja hukuttaa kansakunnan. Tarina on tietenkin vanha tuttu ja muiden vanhojen ja tuttujen kertomusten tavoin sitä kannattaa lukea huolella ja ajan kanssa. Se toimii toiseuttamalla: ”laittomat maahanmuuttajat” ja ”valeturvapaikanhakijat” eivät kuulu ”meihin”, ja koska he eivät ole osa meitä, he vaarantavat sen, mikä kuuluu meille. Heidän kaltaisensa toiset uhkaavat ottaa ”sinulle” kansakunnan oikeutettuna subjektina kuuluvat edut; ”sinä” olet yksi heistä, joille edut oikeasti kuuluvat. Tarina kutsuu tunteita työstämällä lukijan asettumaan ”sinuksi”: ollakseen tarinan puhuttelema ”sinä”, on

raivostuttava noille laittomille toisille, joita kuvataan olevan maassa laumoittain. Ja jos isänmaanrakkaus onkin itse asiassa sijoitus, jolle kuuluu saada vastinetta (olethan ”veronmaksaja”), kuuluu kansakunnan rakastamiseen myös tunto loukatuksi tulemisesta. Toiset ”varastavat” jotakin sinulle kuuluvaa.

Kaikki kansalaiset eivät kuitenkaan voi tulla puhutelluksi ”sinuina”. Mainoksen lyhyet lauseet ovat osa puhetapaa, jolla on pitkä historia ja jolla turvataan valkoisten subjektien ylivaltaa kansakunnassa. Samalla puhuttelu asettaa ”sinut” osaksi kansallista ruumista. Toisin sanoen puhuttelu tulee samalla luoneeksi ”meidät”, subjektien joukon, joka samastuu loukattuun kansakuntaan tässä henkilökohtaisen loukkaantumisen performanssissa. National Frontin kansakunnan ”meihin” voivat kuulua ainoastaan valkoiset arjalaiset: ”Me panemme uudelleen käytäntöön rodulliseen sukulaisuuteen perustuvan separatismien arvot. Me opetamme nuorisolle, että oma maa tarkoittaa perhettä, menneisyyttä ja pyhää rotua... Elämme kansakunnassa, joka on historiallisesti arjalainen.”⁷ Tällainen perheen, historian ja rodun yhdistäminen on voimallista ja sillä pyritään muuntamaan valkoisuus perheyhteydeksi, rodulliseksi sukulaisuudeksi, joka tunnistaa kaikki ei-valkoiset toiset muukalaisiksi, ”väärässä paikassa oleviksi ruumiiksi”^{8,9} Kertomus on kohdistettu valkoisille arjalaisille ja siinä yhdistetään toisiinsa valkoisen kansakunnan ja valkoisen ruumiin haavoittuvuus. *SINUA* ei voi taivutella! Vai voiko?

Tarinassa on erityisen kiinnostavaa ”helppouden” muuttuminen kansalliseksi luonteenpiirteeksi. Tällainen määrittely ei rajoitu vain fasistisiin puhetapoihin. Britannian ”helposta saaliudesta” on tullut yksi tiuhimmin toistelluista tarinoista turvapaikkapolitiikasta käydyissä julkisissa kiistoissa: toiset yrittävät ”päästä sisään” kansakuntaan, koska tietävät saavansa ”helppoja mukavuuksia”.¹⁰ Britannian hallitus on muuttanut helppouskertomuksen käskyksi: sillä on oikeutettu turvapaikkapolitiikan tiukentamista vetoamalla siihen, että ”Britannia ei ole enää helppo saalis”. Itse asiassa ”helpon saaliuden” metafora vihjaa, että kansakunnan rajat ja puolustus ovat kuin iho: pehmeitä,

heikkoja, huokoisia ja toisten läheisyydessä alttiita muutoksille, jopa vaurioille. Se vihjaa, että jo pelkästään kansakunnan avoimuus toisille on tehnyt siitä alttiin hyväksikäytölle. Helppo kansakunta on liian tunteellinen, liian helposti toisten vaatimusten vietävissä ja liian helposti huijattavissa uskomaan todeksi turvapaikanhakijoiden kertomukset hädästä. Helppona uhri-
 na oleminen on huijatuksi tulemista: maahanmuuttajia vastaan ottamalla tullaankin jymäytetyksi. Jos kansakunta aikoo toimia kansalaistensa hyväksi, sitä vaaditaan sulkemaan itsensä muilta sen sijaan, että se reagoisi maahanmuuttajien ja muiden toisten pyyntöihin. Siinä sivussa kansakuntaa pyydetään tulemaan vähemmän tunteelliseksi, vähemmän avoimeksi, vähemmän liikkuttavaksi, muuttamaan ”kovaksi” ja ”ankaraksi”. Metaforat ”pehmeys” ja ”kovuus” paljastavat, miten tunteista tulee joukkojen ominaisuuksia, niin että joukot muodostuvat ”tuntemalla”. Nämä määritelmät ovat ilman muuta sukupuolittuneita: helppo kansallinen ruumis on naisellistettu, pehmeä ruumis, jonka ”sisään tunkeudutaan” ja joka ”vallataan”.

Sanoilla ”passio” (intohimo) ja ”passiivinen” ei ole sattumalta yhteistä latinankielistä kantasanaa *passio*, joka tarkoittaa kärsimystä. Passiivisuus tarkoittaa tekemisen kohteeksi joutumista, sitä, että on negatio, mikä jo valmiiksi koetaan kärsimyksenä. Passiivisuuden pelko limittyy tunteellisuutta kohtaan tunnettuun pelkoon. Heikkous määritellään taipumukseksi tulla muiden muuttamaksi. Pehmeys määritellään alttiudeksi tulla vahingoitetuksi. Intohimon ja passiivisuuden välinen kytkös on paljastava. Se tuo ilmi, miten ”tunteen” on nähty sijaitsevan ajattelua ja järjenkäyttöä ”alempana”. Tunteellisuus tarkoittaa, että yksilön arvostelukykyyntä on vaikutettu: tunteellisuus on pikemminkin reaktiivista kuin aktiivista, riippuvaista itsensä sijaan. Feministiset filosofit ovat osoittaneet, kuinka tunteiden toissijaistaminen on samalla naisellisuuden ja ruumiin alistamista.¹¹ Tunteet yhdistetään naiseen, joiden katsotaan olevan ”lähempänä” luontoa, halujensa vietävissä ja vähemmän kyvykkäitä ylittämään ruumiillisuuttaan ajattelun, tahdon ja arvostelukyvyn avulla.

Tällainen kielenkäyttö paljastaa, kuinka suuresti evoluutioajattelu on vaikuttanut käsityksiimme tunteista: tunteiden sanotaan olevan merkki ”esihistoriastamme”, merkki siitä, miten alkukantaisuus pitää nykyhetkeä otteessaan. Darwinistisen tunnekäsityksen mukaan tunteet eivät ole ainoastaan ihmistä ”alempana” vaan ihminen on jättänyt ne ”taakseen”. Tunteet ovat aiemman ja alkukantaisemman aikakauden merkki. Darwinin sanoin:

”Eräitä ihmisen ilmaisuja, kuten hiusten nousemista pysyyn äärimmäisessä kauhussa tai hampaiden paljastumista raivon vallassa, voidaan tuskin ymmärtää muuten kuin ajattelemalla, että ihminen on muinoin ollut paljon alhaisemmalla ja eläimellisemmällä asteella.”¹²

Tällainen evolutiivinen malli auttaa ymmärtämään, kuinka ajatus kansakunnalle ominaisesta ”helppoudesta” perustuu uskoon tunteiden ”vaarallisuudesta”. ”Helppo” kansakunta tai kansalainen ei ole ainoastaan vaarassa tulla naisellisemmaksi. Lisäksi vaarana on muuttua ”vähemmän valkoiseksi”, kun rodullisesti toisiksi määritettyjen annetaan tunkeutua yhteiskuntaruumiin suojausten läpi. Tällaisessa kertomuksessa vähemmän valkoiseksi tultaessa palataan taaksepäin ajassa, aletaan muistuttaa yhteiskuntaelämän alkeellisempia muotoja tai ”alhaisempaa ja eläimellisempää astetta”.

Tunteen ja järjen/ajattelun välinen hierarkia korvautuu tietenkin tunteiden välisellä hierarkialla: jotkin tunteet ”ylennetään” sivistyneisyyden merkiksi siinä missä toiset pysyvät ”alempina” heikkouden merkkeinä. Evoluution tarinaa kerrotaan sekä tarinana järjen voittokulusta että tunteiden hallinnan voitosta eli kyvystä kokea kulloiseenkin tilanteeseen ”sopivia” tunteita.¹³ Nykykulttuurissa tunteet voivat jopa olla järjen veroisia tai parempia, mutta ainoastaan silloin, kun ne esiintyvät älykkyyden muotona, ”välineinä”, joilla subjektit voivat menestyä elämässään tai kohota urallaan.¹⁴ Hyvien tunteiden harjaannuttaminen ja työstäminen edellyttää, että ne määritellään sivistymättömien ja

kurittomien tunteiden perusteella, jotka häiritsevät pätevän minuuden muodostumista. Tässä tunneälyn mallissa meille ”toiset” tai he, jotka uhkaavat tehdä meistä toisia, pysyvät huonojen tunteiden lähteinä. Ei ole vaikea huomata, kuinka tunteilla turvataan yhteiskunnallista hierarkiaa: tekemällä tunteista ruumiiden ominaisuuksia ”alemmuus” ja ”ylemyys” muutetaan ruumiillisiksi piirteiksi.

Subjektin tai joukon väittäminen tunteelliseksi on selvästikin riippuvaista valtasuhteista, joissa ”toiset” varustetaan merkityksillä ja arvoilla. Tässä kirjassa en halua ajatella tunteellisuutta yksilöllisten tai kollektiivisten ruumiiden ominaisuutena. Pikemminkin haluan pohtia kehityskulkuja, joissa ”tunteellisuus” alkujaankin aletaan nähdä vain tiettyjen ruumiiden piirteenä. On tarkasteltava tunteita toiminnan muotoina, jotka ”luovat” ja ”muotoilevat” ruumiita ja suuntaavat niitä kohti toisia. National Front voi nähdä tunteiden vaarantavan yhteiskuntaruumiin saamalla sen vaikuttamaan pehmeältä. Mutta tällainen kertomus pelaa itsessään tunteilla: toisten tulkitseminen huijareiksi on reaktio toisten läsnäoloon. *Kovuus ei ole tunteiden poissaoloa vaan toisenlaista tunteellista suhtautumista toisiin.* Kovaa valkoista ruumista muokkaavat sen reaktiot: toisista kauemmaksi vetäytyvä tai etäisyyttä pitävä ruumis on päällystetty tai pinnoitettu toisia kohtaan tunnetulla raivolla. Ei pidä luulla, että tunteet piilevät ”pehmeissä ruumiissa”.¹⁵ Tunteet muokkaavat ruumiin pintaa, ruumiit saavat muotonsa ajan mittaan toistuvista teoista, mutta myös suuntautuessaan kohti toista ja pois toisen luota. Voi hyvin olla, että tarkka tunteiden tutkimus paljastaa, että kaikki teot ovat reaktioita: kosketukset toisiin muokkaavat kaikkea mitä teemme. Spinozalaisittain ilmaistuna tunteet muokkaavat ruumiin kykyä toimia, ne ovat ”ruumiin tiloja, jotka lisäävät tai vähentävät, auttavat tai estävät ruumiin omaa toimintakykyä.”¹⁶

En siis kysy, mitä tunteet ovat, vaan mitä tunteet tekevät. En pyri rakentamaan yhtenäistä teoriaa tunteista tai tunteiden tekemästä työstä. Pikemminkin tarkoitukseni on jäljittää sitä, miten tunteet kiertävät ruumiiden välillä, tutkia, miten ne ”liimautuvat kiinni” ja myös liikkuvat. Tässä johdantoluvussa esittelen,

miten ajatukseni ”tunteiden kulttuuripolitiikasta” asettuu osaksi tunteita tarkastelevan ajattelun historiaa. En piirrä kokonaiskuvaa tästä historiasta, sillä se olisi mahdoton tehtävä.¹⁷ On tärkeää nostaa esille, että vaikka tunteet ovat olleet alisteisessa asemassa muilla tieteenaloilla, ovat ne pysyneet aate- ja oppihistorian ytimessä. Lukiessani tätä historiaa hämmästyin, miten laajalti tunteet ovat tuottaneet vaikeuksia filosofeille, kulttuuriteoreetikoille, psykologeille, sosiologeille ja myös laajalle joukolle muiden alojen tutkijoita. Tämä ei ole lainkaan yllättävää: niin kuin dekonstruktio muistuttaa, marginaaliin karkotettu on usein aivan ajattelun ytimessä. Tätä historiaa vasten tehtäväni on vaatimaton – aion näyttää, kuinka ajatteluni on saanut evästystä kosketuksistani tiettyihin tunteita käsitteleviin teoksiin.

TUNTEET JA NIIDEN KOHTEET

Yksi tapa pohtia tunteiden ajattelun historiaa on tarkastella kiistaa tunnekokemuksen, ruumiillisen tuntemuksen ja kognition suhteista.¹⁸ Tunteita koskevien teorioiden voi luonnehtia jakautuvan kahteen joukkoon sen mukaan, nähdäänkö niissä tunteiden kytkeytyvän pääosin fyysisiin tuntemuksiin vai kognitioon. Ensiksi mainittu yhdistetään usein Descartesiin ja David Humeen. Kannan esittää hyvin myös William James, joka muotoilee sen näin: ”Ruumiilliset muutokset ovat suoraa seurausta olemassa olevan tosiseikan havaitsemisesta... ja tämä tuntemuksemme näistä muutoksista niiden ilmetessä ON tunne”¹⁹. Tunne on tuntemus ruumiillisesta muutoksesta. Olla-verbin painottaminen antaa vihiä siitä, ettei tunteisiin sisälly ajatusprosessia, määrittelyä tai arviointia: tunnemme esimerkiksi pelkoa, *koska* sydämemme laukkaa, ihomme hikoaa. Kognitivistista näkemystä taas edustavat Aristoteles ja lukematon joukko hänen seuraajiaan.²⁰ Näiden teoreetikoiden mukaan tunteisiin sisältyy arviointia, arvostelmia, asenteita tai ”tietynlainen tapa ymmärtää maailmaa”²¹, joka ei palaudu ruumiillisiin aistimuksiin. Jotkut teoreetikot ovat kuvanneet tunteita arvostelmiksi²², kun taas

niin & näin -kirjoissa ilmestynyt

1. MIKKO LAHTINEN (toim.), *Henkinen itsenäisyys*
2. MARTIN HEIDEGGER, *Silleen jättäminen*
3. RALPH WALDO EMERSON, *Luonto*
4. PEKKA PASSINMÄKI, *Kaupunki ja ihmisen kodittomuus*
– *Filosofinen analyysi rakentamisesta ja arkkitehtuurista*
5. QUENTIN SKINNER, *Kolmas vapauden käsite*
6. PERTTI AHONEN, *Vireällä mielellä*
– *Ymmärtämisen ja eettisyyden mielialat*
7. JULIEN OFFRAY DE LA METTRIE, *Ihmiskone*
8. T. P. USCHANOV, *Wittgenstein in Finland – A Bibliography 1928–2002*
9. MIKA HANNULA, JUHA SUORANTA & TERE VADÉN,
Otsikko uusiksi – Taiteellisen tutkimuksen suuntaviivat
10. TOMMI WALLENIUS, *Filosofian toinen – Levinas ja juutalaisuus*
11. DANIEL JUSLENIUS, *Suomen onnettomuus – De Miseriis Fennorum*
12. MICHEL ONFRAY, *Kapinallisen politiikka*
– *Tutkielma vastarinnasta ja taipumattomuudesta*
13. J. J. F. PERANDER, *Yhteiskunta uutena aikana & muita kirjoituksia*
14. JUSSI BACKMAN, *Omaisuus ja elämä*
– *Heidegger ja Aristoteles kreikkalaisen ontologian rajalla*
15. NICCOLÒ MACHIAVELLI, *Castruccio Castracanın elämä*
16. JUKKA PAASTELA (toim.), *Terrorismi*
– *Ilmiön tausta ja aikalaisanalyysjä*
17. LAURI MEHTONEN, *Moderniteetin jäljillä*
– *Tekstejä aistisuudesta, tiedosta ja sivistyksestä*
18. ARTHUR SCHOPENHAUER, *Taito olla ja pysyä oikeassa*
– *Eristinen dialektiikka*
19. JUHA DRUFVA, *Unohdettuja ajatuksia etsimässä*
20. JUHA VARTO & HAKIM ATTAR, *Syvä laulu*
21. JUSSI BACKMAN & MIIKA LUOTO (toim.), *Heidegger*
– *Ajattelun aiheita*
22. KARI VÄYRYNEN, *Ympäristöfilosofian historia*
– *Maaäitimyytistä Marxiin*
23. TERE VADÉN, *Karhun nimi – Kuusi luentoa luonnosta*
24. GUY HAARSCHER, *Tunnustuksettomuus*
25. JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *Ajatuksia tekniikasta*
26. TAPANI KILPELÄINEN (toim.), *Kääntökirja*
– *Kirjoituksia kääntämisen filosofiasta*

27. MARTIN HEIDEGGER, *Tekniikka ja käänne*
28. SIMONE WEIL, *Juurtuminen*
– *Alkusoitto ihmisvelvollisuuksien julistukselle*
29. MIKA HANNULA, *Suomalaisuudesta – Erään sukupolven tarina*
30. FRIEDRICH NIETZSCHE, *Tragedian synty*
31. EDMUND HUSSERL, *Geometrian alkuperä – Johdanto Jacques Derrida*
32. WILLIAM JAMES, *Pragmatismi*
– *Uusi nimi eräille vanhoille ajattelutavoille*
33. TUUKKA TOMPERI & HANNU JUUSO (toim.), *Sokrates koulussa*
– *Itsenäisen ja yhteisöllisen ajattelun edistäminen opetuksessa*
34. JUHA VARTO, *Tanssi maailman kanssa – Yksittäisen ontologiaa*
35. GIORGIO COLLI, *Nietzschen jälkeen – Miten tullaan filosofiksi*
36. FJODOR DOSTOJEVSKI, *Talvisia merkintöjä kesän vaikutelmista*
37. MIGUEL DE UNAMUNO, *Traaginen elämäntunto*
38. JOYCE CAROL OATES, *Nyrkkeilystä*
39. MARTIN HEIDEGGER, *Esitelmiä ja kirjoituksia osa II*
40. E. M. CIORAN, *Hajoamisen käsikirja*
41. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Matildan ja Taavetin matemaattiset seikkailut
42. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Matildan ja Taavetin seikkailut tieteen maailmassa
43. OSCAR BRENIFIER, *Keskusteleva opetus*
44. MAUGHN GREGORY, *Filosofiaa lapsille ja nuorille*
45. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Filosofoidaan matematiikasta ja luonnontieteistä
46. JOHN DEWEY, *Taide kokemuksena*
47. PIERRE HADOT, *Mitä on antiikin filosofia?*
48. MARTIN HEIDEGGER, *Mitä on metafysiikka?*
49. ANN MARGARET SHARP, *Nukkesairaala*
50. ANN MARGARET SHARP & LAURANCE JOSEPH SPLITTER,
Kuka minä olen? – Nukkesairaalan opettajanopas
51. SAMI PIHLSTRÖM, *Elämän ongelma – Filosofian eettinen ydin*
52. NORMAND BAILLARGEON, *Älyllisen itsepuolustuksen pikakurssi*
53. BEATE BØRRESEN, BO MALMHESTER & TUUKKA TOMPERI,
Ajatellaan yhdessä – Taitavan ajattelun työkirja
54. ROGER-POL DROIT, *Filosofoidaan lasten kanssa*
55. LEENA KURKI & TUUKKA TOMPERI, *Väittely opetusmenetelmänä*
– *Kriittisen ajattelun, argumentaation ja retoriikan taidot käytännössä*

56. LUDWIG WITTMENSTEIN, *Ajatusliikkeitä*
– *Päiväkirjat 1930–1932 & 1936–1937*
57. SIMO KYLLÖNEN, JUHANA LEMETTI, NIKO NOPONEN
& MARKKU OKSANEN (toim.), *Kiista yhteismaista*
– *Garrett Hardin ja selviytymisen politiikka*
58. HERBERT MARCUSE, *Taiteen ikuisuus*
59. HEINRICH HEINE, *Romantiikan koulu*
60. MATTHEW B. CRAWFORD, *Elämän korjaajat*
– *Kädentaitojen ja käytännöllisen ammattityön ylistys*
61. TAPANI KILPELÄINEN, *Itsemurhan filosofia*
62. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Etiikan pikkujättiläinen*
63. FRIEDRICH HÖLDERLIN, *Teokset*
64. MICHEL DE CERTEAU, *Arkipäivän kekseliäisyys 1 – Tekemisen tavat*
65. ANTTI SALMINEN & TERE VADÉN, *Energia ja kokemus*
– *Naftologinen essee*
66. MICHEL FOUCAULT, *Klinikan synty*
67. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Ajattelun pikkujättiläinen*
68. ERMANNO BENCIVENGA, *Olipa toisen kerran*
– *52 ajattelemisen arvoista satua*
69. VILLE LÄHDE, *Niukkuuden maailmassa*
70. MICHEL DE CERTEAU, LUCE GIARD & PIERRE MAYOL,
Arkipäivän kekseliäisyys 2 – Asuminen, ruuanlaitto
71. MICHEL FOUCAULT, *Parhaat*
72. PIA HOUNI & PERTTU SALOVAARA (toim.), *Filosofi tavattavissa*
– *Ajatuksia filosofisesta elämästä*
73. VERA TRIPODI, *Sukupuolen filosofia*
74. ROBERTO CASATI & ACHILLE C. VARZI,
Ylittämättömiä yksinkertaisuuksia – 39 filosofista kompakertomusta
75. EDUARD HANSLICK, *Musiikille ominaisesta kauneudesta*
– *Yritys säveltaiteen estetiikan uudistamiseksi*
76. MESTARI ECKHART, *Jumalallisen lohdutuksen kirja*
77. TAPANI KILPELÄINEN, *Silmät ilman kasvoja – Kauhu filosofiana*
78. DAVID HUME, *Keskusteluja luonnollisesta uskonnosta*
79. FJODOR DOSTOJEVSKI, *Kulta-aika taskussa*
– *Kirjoituksia Venäjän maasta ja hengestä*
80. STEPHEN TOULMIN, *Argumentit – Luonne ja käyttö*
81. BELL HOOKS, *Rakkaus muuttaa kaiken*
82. GEORGES BATAILLE, *Uskontoteoria*
83. KENAN MALIK, *Monikulttuurisuus*

84. DANI RODRIK, *Globalisaation paradoksi*
– *Miksi globaalit markkinat, valtiot ja demokratia eivät sovi yhteen?*
85. HANNELE HUHTALA, SAMI SYRJÄMÄKI & JARKKO S. TUUSVUORI,
Ajatuspajoista innovaatiokumppanuuksiin. Tapaus Filosofian Akatemia
– *Raportti uusimmasta valmennuskonsultoinnista ja
julkisen järjenkäytön ohentuvasta kriittisyydestä*
86. KENAN MALIK, *Moraalin suuntaa etsimässä*
– *Etiikan maailmanhistoria*
87. J. L. AUSTIN, *Näin tehdään sanoilla*
88. EDMUND HUSSERL, *Filosofia ankarana tieteenä*
89. PETER MARSHALL, *Reformaatio*
90. TUUKKA TOMPERI, *Filosofianopetus ja pedagoginen filosofia*
– *filosofia oppiaineena ja kasvatuksena*
91. JUKKA MIKKONEN, *Metsäpolun filosofiaa*
92. FREDRIK LÅNG, *Kuva ja ajatus*
93. JAN-WERNER MÜLLER, *Mitä on populismi?*
94. GRAHAM PRIEST, *Logiikka*
95. ALDO LEOPOLD, *Sand Countyn almanakka ja luonnoksia sieltä täältä*
96. ELIO LUGARES, *Uni – sikeudet ja vaikeudet*
97. SAMI SYRJÄMÄKI (toim.), *Vapaus*
98. ANTTI SALMINEN & TERE VADÉN, *Elo ja anergia*
99. SARA AHMED, *Tunteiden kulttuuripolitiikka*

Tilaukset
www.netn.fi/kirjat
niin & näin
PL 730
33101 TAMPERE